

Vergaderjaar 2005–2006

21 501-31

Raad voor de Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 95

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 9 februari 2006

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 18 januari 2006 overleg gevoerd met minister De Geus van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over:

- **het verslag van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 8 december 2005 (onderdeel werkgelegenheid en sociaal beleid) (21 501-31, nr. 88);**
- **de geannoteerde agenda van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 19 t/m 21 januari 2006 (21 501-31, nr. 91);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Europese Zaken, mede namens de minister voor Ontwikkelingssamenwerking d.d. 23 november 2005, houdende het wetgevings- en werkprogramma van de Europese Commissie 2006 (22 112, nrs. 402 en 408).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Van Egerschot** (VVD) heeft geen enkele behoefte aan een Europees sociaal beleid. Tijdens de discussie over het Groenboek demografische ontwikkelingen en de solidariteit tussen generaties is gebleken dat de regering en de VVD-fractie het erover eens waren dat de Europese Raad op het punt van Europees sociaal beleid niet verder dient te gaan dan het uitwisselen van informatie en het coördineren van de best practices. Het verbaast haar dan ook dat in het verslag van de Raad staat dat de Europese Commissie heeft gewezen op een follow-up van het Groenboek vergrijzing en dat zij in het voorjaar van 2006 een stuk wil voorleggen waarin op dat punt meer concrete maatregelen worden aangekondigd. Hoe verhoudt zich dat tot de gemaakte afspraken over de rol van Europa ten aanzien van het dossier dat aan de orde is?

Uit de toelichting op de geannoteerde agenda voor de informele bijeenkomst maakt zij op dat de vraag centraal staat hoe het Europees sociaal model en de concurrentiekracht met elkaar kunnen worden verenigd. Het gaat erom zich te focussen op uitwisseling van ervaringen. Er is een Nederlands sociaal model. Een Europees sociaal model is daarom naar

¹ Samenstelling:

Leden: Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66), Bibi de Vries (VVD), De Wit (SP), Van Gent (GroenLinks), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), Bussemaker (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Smits (PvdA), voorzitter, Örgü (VVD), Weekers (VVD), Rambocus (CDA), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Varela (LPF), Eski (CDA), Koomen (CDA), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), Stuurman (PvdA), Kraneveldt (LPF), Hirsi Ali (VVD), Van Hijum (CDA) en Van der Sande (VVD).

Plv. leden: Depla (PvdA), Koşer Kaya (D66), Blok (VVD), Kant (SP), Halsema (GroenLinks), Smilde (CDA), Verbeet (PvdA), Timmer (PvdA), Azough (GroenLinks), Omtzigt (CDA), Visser (VVD), Algra (CDA), Vietsch (CDA), Van der Vlies (SGP), Hermans (LPF), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van Dijk (CDA), Van Dijken (PvdA), Blom (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Van As (LPF), Aptroot (VVD), Hessels (CDA) en Van Egerschot (VVD).

haar oordeel overbodig. De regering is voornemens om in relatie tot het Europees sociaal model en de concurrentiekracht in te gaan op de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA). Dat is echter niet voldoende. Zij dient ook aandacht te besteden aan de vraag hoe de werknemers moeten worden beschermd en op welke wijze moet worden omgegaan met de in- en outside-discussie. Daarnaast is het van belang om zich af te vragen hoe ervoor kan worden gezorgd dat werkgevers sneller bereid zijn om mensen in dienst te nemen en dat werknemers spoediger op zoek gaan naar een andere baan. De regering moet op die vragen een antwoord hebben voordat zij op Europees niveau over die onderwerpen van gedachten gaat wisselen. Deelt de minister die mening? Is hij het met de VVD-fractie eens dat uitwisselen van ervaringen op dit punt het hoogst haalbare is en dat daarin geen verandering moet komen? De regering zal het belang van sociale bescherming en van sociale insluiting voor groei en werkgelegenheid, alsmede het voorkomen van extra rapportagedruk onderstrepen. De VVD-fractie is daarvan geen tegenstander. Zij vraagt zich wel af wat daarvan de toegevoegde waarde is. Waartoe moet die discussie leiden? Mevrouw Van Egerschot kan zich vinden in het wetgevings- en werkprogramma van de Europese Commissie voor 2006.

De heer **Douma** (PvdA) heeft begrepen dat er niet veel is gedaan met het rapport van de International Labour Organization (ILO) en een aantal andere organisaties over the World Commission on the Social Dimension of Globalization dat vorig jaar is uitgebracht. Eenieder is van mening dat het een kwalitatief goed rapport is, maar desondanks heeft het Europees Parlement een resolutie aangenomen over de sociale gevolgen van de globalisering. Het wenst dat over dat onderwerp zowel op nationaal als op Europees niveau een beter debat wordt gevoerd. De heer Douma kan zich daarin vinden en pleit ervoor dat ook Nederland probeert om dat onderwerp hoger op de politieke en de publieke agenda te plaatsen. Wat is de mening van de minister daarover?

De regering is niet gecharmeerd van een globaliseringsfonds. Toch kon zij dat niet tegenhouden. De heer Douma bekruipt het gevoel dat het globaliseringsfonds als schaaamlap dient te functioneren voor een aantal landen dat zijn verplichtingen ten aanzien van de Lissabonagenda niet goed nakomt. Die landen letten niet op en met de herstructurering van hun economie houden zij zich niet tijdig bezig. Het is onvermijdelijk dat zij op een gegeven moment worden geconfronteerd met de gevolgen van de globalisering. Europa zou naar het oordeel van die landen zorg moeten dragen voor vergoeding van de kosten die te wijten zijn aan die gevolgen. Wat is de regering van plan om te doen op het moment dat het Europese debat over het globaliseringsfonds wordt gevoerd? Wat zal haar inzet zijn ten aanzien van de verdere vormgeving?

De Kamer heeft tijdens het overleg met minister Brinkhorst over de World Trade Organization (WTO) door middel van het aannemen van moties meerdere malen duidelijk gemaakt dat het naar haar oordeel noodzakelijk is om in het handelsverkeer meer rekening te houden met de non-trade concerns en dus ook met de ILO-verdragen. Wat zal de inbreng van minister De Geus zijn in het kabinet en in de Europese Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken op het punt van het scherper verbinden van de non-trade concerns met andere internationale organisaties, zoals de WTO en het IMF? En wat zal zijn inbreng zijn op het punt van het naleven van de ILO-verdragen? Het is vreemd dat in relatie tot de flex security geen aandacht wordt besteed aan de studie van prof. Sapir. Het rapport van die deskundige wordt weliswaar niet als een officieel Europees stuk beschouwd, maar het is bijzonder interessant. Daaruit blijkt onder andere dat er vier Europees sociale modellen zijn. Die modellen worden in dat rapport met elkaar vergeleken op de punten rechtvaardigheid, gelijkheid en efficiency. Het

Nordic-model scoort op alle genoemde punten goed en komt als beste naar voren. Het verbaast de heer Douma dan ook dat premier Balkenende in zijn nieuwjaarstoespraak zei dat hij geen voorstander is van het Nordic-model. Geldt dat ook voor deze minister?

Het verbaast de heer Douma ook dat de minister van plan is om in de Europese Raad een inbreng te leveren over de Wet WIA. Het lijkt hem verstandiger om de punten aan de orde te stellen waarop Nederland nog niet goed scoort: een betere regeling voor kinderopvang en voor buitenschoolse opvang, investeren in een leven lang leren en het activerend arbeidsmarktbeleid. Op die punten voldoet Nederland niet aan de eisen van het Nordic-model.

Het is niet eenvoudig om achtergrondinformatie te vinden over de verbetering van de open coördinatie methode (OCM). Welke elementen in de mededeling daaromtrent zullen ertoe bijdragen dat de uitvoering van het Lissabonproces op nationaal niveau zodanig vordert dat het eventueel mogelijk is om in de toekomst uit te gaan van een Europees sociaal model, bij voorkeur dat van Nordic?

Mevrouw **Smilde** (CDA) vraagt of de verschillende lidstaten een eenduidige opvatting hebben over adequate sociale zekerheid en sociale bescherming.

Zij heeft de indruk dat zowel de richtlijn ten aanzien van het uitzendwerk als die met betrekking tot de arbeidstijden in het slop zit. Als dat juist is, pleit zij ervoor om dat te veranderen.

Wat is de stand van zaken ten aanzien van de Lissabonstrategie? Op welke punten dient een inhaalslag te worden gemaakt?

Mevrouw Smilde is tevreden over het streven van de minister om in de Europese Raad over de Wet WIA te spreken. Nederland is de afgelopen jaren door de lidstaten immers voortdurend geconfronteerd met het enorme aantal personen dat in de WAO zit. De afgelopen periode heeft het kabinet er hard aan gewerkt om te bewerkstelligen dat de instroom in de WAO vermindert. Het is dus de moeite waard om dat punt in te brengen. Het lijkt haar goed om ook aandacht te besteden aan de nieuwe WW.

Mevrouw Smilde heeft begrepen dat de Raad op informele wijze gedachten wil uitwisselen. Zij pleit voor terugkoppeling, omdat zij nieuwsgierig is naar de manier waarop zaken in de andere lidstaten zijn geregeld.

Het antwoord van de minister

De **minister** antwoordt dat de Europese Commissie inderdaad heeft aangekondigd dat zij komend voorjaar concrete maatregelen tegen de gevolgen van de vergrijzing zal voorleggen. De Commissie doelt daarmee absoluut niet op programma's voor volumereductie. Vermoedelijk duidt zij daarmee evenmin op wet- en regelgeving. De Europese Commissie heeft veel interesse in demografische ontwikkelingen, ook in relatie tot migratiestromen binnen de Europese Unie. In de Oost-Europese lidstaten wijkt de bevolkingsopbouw af in vergelijking met die van de andere lidstaten. Onder andere het percentage van de vergrijzing is daar hoger. De Europese Commissie houdt de komende tijd rekening met bepaalde migratiestromen ten gevolge van demografische ontwikkelingen. Vermoedelijk wil de Commissie die ontwikkelingen op een bepaalde manier volgen en nagaan of zij daarop met haar regelgeving goed kan inspelen. Misschien zal zij komend voorjaar haar communautaire agenda wijzigen. Dat beschouwt zij namelijk ook als het nemen van een concrete maatregel. Mocht de Commissie op het punt van de vergrijzing toch met wet- en regelgeving komen, dan zal de Kamer daarvan onmiddellijk in kennis worden gesteld.

In het kader van flex security is de baanmobiliteit inderdaad van groot belang. Dat thema komt zowel in formele als in informele raden regelmatig aan de orde. Het koninklijke instrument daarbij is het uitwisselen

van best practises, aangeduid met OCM. Vooral als het sociaal beleid aan de orde is, hecht de regering sterk aan het subsidiariteitsbeginsel. De OCM maakt als instrument onderdeel uit van de zogenaamde Lissabon-strategie.

Men wil sociale bescherming zien in relatie tot de doelstelling van groei van de werkgelegenheid en de economie. Dat betekent dat sociale bescherming nooit een in zichzelf te maximaliseren waarde is. Er is altijd sprake van een bepaald optimum. Sociale bescherming is goed, maar niet als daardoor de groei van de werkgelegenheid ernstig wordt geremd. De regering vindt het dus niet wenselijk om zich daarop eenzijdig te focussen. Het Europees Parlement heeft inderdaad een resolutie aangenomen over de sociale gevolgen van de globalisering. De verwachting is dat de vervolgactie in de tweede helft van 2006 zal worden ondernomen. Finland heeft namelijk aangekondigd dat het, zodra die lidstaat het voorzitterschap op zich heeft genomen, met de andere lidstaten van gedachten wil wisselen over de sociale gevolgen van de globalisering. In de praktijk is het gebruikelijk dat de Europese Commissie zich in een dergelijk geval enigszins terughoudend opstelt om de betreffende lidstaat de kans te geven dat punt prominent naar voren te brengen.

Het is niet uitgesloten dat in het Europees Parlement een optelsom van nationale belangen wordt gemaakt en dat die belangen worden verheven tot internationaal beleid. Bijvoorbeeld Frankrijk is voorstander van een globaliseringsfonds, omdat het dan eenvoudiger zal zijn om de Franse industrie te beschermen. Die richting wenst de regering niet op te gaan. Zij neemt een kritische houding aan ten aanzien van de mogelijke besteding van de middelen uit een dergelijk fonds. Er moet immers geen sprake zijn van nationaal protectionisme. Ook ten aanzien van de voeding van dat fonds neemt de regering een kritische houding aan. Zij heeft zich met succes tegen zelfstandige voeding verzet. Er is op dat punt een compromis bereikt, namelijk dat het fonds zal worden gevoed uit de overschotten van de andere fondsen. De regering heeft zich altijd ten principale tegen een globaliseringsfonds verzet, maar daarin werd zij helaas niet in voldoende mate gesteund. Zij dient zich er dus bij neer te leggen dat er een globaliseringsfonds komt.

Zowel de sociale raden als de andere raden zijn zeer alert op de naleving van de ILO-verdragen en de ILO-conventies. De studie van prof. Sapir is inderdaad interessant en belangwekkend. De regering heeft niet op dat rapport gereageerd, omdat het niet als een formeel EU-document wordt beschouwd. Het is een eigenstandige studie met een wetenschappelijk karakter waarin de verschillende sociale modaliteiten als het ware kunstmatig zijn gemodelleerd. Nederland wordt in dat rapport bij de Nordic-countries ingedeeld, omdat er veel kenmerken zijn die overeenkomen. Er zijn echter ook diverse kenmerkende verschillen op het terrein van onder andere de sociale problematiek. De grootstedelijke problematiek waarmee Nederland te kampen heeft, is van een geheel andere aard dan die van de Nordic-countries. Nederland heeft met heel andere uitdagingen te maken. Daarbij komt dat de Nordic-countries sterk zijn georiënteerd op overheidsvoorzieningen, ook op bepaalde terreinen van het sociale leven. De regering is er juist voorstander van dat de bevolking zelfstandig keuzes maakt ten aanzien van het gezin, scholing, de rol van sociale partners enzovoorts. Zij streeft niet een modelmatige wijze van denken na en richt zich bijvoorbeeld niet expliciet op de uitgangspunten van een Angelsaksisch model. Dat neemt niet weg dat haar beleid op bepaalde terreinen kenmerken van een dergelijk model bevat. Zij opent voor verzekeraars bijvoorbeeld de mogelijkheid om in een zogenaamd WIA-stelsel te opereren. Dat zal meerwaarde hebben, zeker in combinatie met de mogelijkheid voor sociale partners om maatwerk te leveren. Die traditie kennen de Nordic-countries niet. Het beleid van de regering bevat zowel aspecten op het terrein van marktwerking als op dat van sociale bescherming. De regering is van mening dat de Wet WIA onder de best practices valt. In

het buitenland is vaak opgemerkt dat Nederland op diverse terreinen als voorbeeld kan dienen, maar men begrijpt niet dat zoveel mensen van de Nederlandse beroepsbevolking arbeidsongeschikt zijn. Inmiddels is die situatie veranderd: in 2002 zijn 100 000 mensen in de WAO terechtgekomen. In 2004 waren dat 60 000 mensen en dit jaar zullen ongeveer 30 000 personen in de WAO instromen. Die instroom is dus gigantisch verminderd. Dat is niet alleen een prestatie van formaat van de regering, maar ook van de sociale partners.

Het doel van de best practices is dat de ene lidstaat ten opzichte van de andere een voorbeeldfunctie vervult en dat de andere lidstaat daarvan leert. De regering heeft ervoor gekozen om arbeidsongeschiktheid, de WW en ontslagrecht in samenhang te bezien. Dat is een goede keuze geweest, want daardoor heeft zij met de sociale partners overeenstemming bereikt. Het grote voordeel van die samenhang is dat de sociale partners zich niet alleen hoeven te richten op het beschermen van de gevestigde belangen. Door de agenda een iets bredere invulling te geven, is het bijvoorbeeld mogelijk om op bepaalde punten meer bescherming te bieden en op andere wat minder. Ook behoort het tot de mogelijkheden om meer te investeren in het menselijk kapitaal.

De mededeling over de OCM houdt inderdaad in dat die methode van werken zal worden gehanteerd. Het is interessant om goede ervaringen met elkaar uit te wisselen. In het kader van de aansluiting van het beroepsonderwijs op de wensen van de arbeidsmarkt, is het interessant om te weten dat er bijvoorbeeld in Oost-Europese landen goede bedrijfsopleidingen zijn. De minister noemt de bouwopleidingen als voorbeeld. Personen die een dergelijke opleiding hebben gevolgd en in het land van herkomst werkzaamheden hebben verricht, doen absoluut niet onder voor buitenlandse werknemers, ondanks dat zij een taalachterstand hebben. Hij zegt toe dat hij het verslag van de informele bijeenkomst aan de Kamer zal zenden.

De regering is op het punt van de arbeidstijden genoodzaakt om de regelgeving aan te passen op grond van de Europese jurisprudentie. Een andere reden om dat te doen, is dat de bestaande regelgeving niet op correcte wijze werd geïnterpreteerd. Ook op het terrein van het uitzendwerk is er nog geen perspectief. Dat weerhoudt de regering er echter niet van om haar regiem op het punt van het uitzendwerk flexibel te houden en om daarover met plezier met andere landen van gedachten te wisselen. De minister spreekt de hoop uit dat er met name op de Duitse arbeidsmarkt doorbraken zullen komen op het terrein van het uitzendwerk.

Vorig jaar januari is bij de midterm review schriftelijk ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de Lissabonstrategie. In maart 2006 zal de Europese Raad spreken over de nationale hervormingsprogramma's.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Douma** (PvdA) heeft er behoefte aan om op een ander moment met de minister nader van gedachten te wisselen over de non-trade concerns.

De **minister** zegt bereid te zijn, met de Kamer nader van gedachten te wisselen over het door de heer Douma genoemde onderwerp.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Smits

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Nava